

را حالتی کاملاً بدوی و طبیعی می‌داند و معتقد است انسان جنگ را به عنوان ابزار اولیه سیاست، ضروری دانسته و بنابراین آن را مانند یک واقعیت گریزناپذیر پذیرفته است. نفرت از جنگ، و عشق به صلح جهانی نیز از عرفان نابی نشأت گرفته که اجزاء آن را هسه از مسیح، بودا و لاتوتسه وام گرفته است.

پدیده دیگری که هسه در این کتاب آن را به شدت نقد و به عبارتی «هجو» کرده است، بوروکراسی و میلیتاریسم وحشتناکی است که یک سال پس از جنگ بر آلمان حاکم می‌شود. «اگر جنگ دو سال دیگر ادامه یابد» عنوان نوشته داستان‌گونه‌ای است که با طنزی تلخ، بوروکراسی و میلیتاریسم یا نظامی‌گری را به باد تمسخر می‌گیرد: آقای سینکلر (یادآور سینکلر شخصیت اصلی رمان دیمان) پس از سال‌های دوری و بی‌خبری در سال ۱۹۲۰ به کشورش بازمی‌گردد. آثار ویرانگری‌های جنگ همه جا به چشم می‌خورد. آقای سینکلر را به جرم بی‌مجاز قدم زدن، دستگیر کرده و به گناه داشتن کفش چرمی جرمه می‌کنند و بعد معلوم می‌شود که او مجوز زیستن هم ندارد! بنابراین به مرگ محکوم می‌شود اما دادن مجوز مرگ مستلزم داشتن مجوز زیستن است. در چنین اوضاعی که تنفس حتی، به مجوز نیاز دارد، آقای سینکلر بی‌تابانه برای گرفتن مجوز مردن پافشاری می‌کند اما چون مجوز زنده بودن نداشته است، از مرگ - به عنوان موهبتی عظیم - محروم می‌شود!

هسه در این داستان‌گونه کوتاه دست و پا زدن مذبوحانه و بلا تکلیفی میان مرگ و زندگی را در یک جامعه فاشیستی که متکی بر زور و قدرت نظامی است،

به خوبی توصیف کرده است. تأکید بر عبارت «بوی کاغذ و نومی» که از دیوارهای اداره دولتی به مشام می‌رسد، در واقع توصیف حاکمیت بوروکراسی مسخره‌ای است که به دست و پای زندگی آدم‌ها پیچیده است. لحن تلخ و بدبینانه هسه در این بخش از کتاب، یادآور لحن هجوآمیز کافکا در محاکمه است؛ البته بدبینی و یأس سیاه کافکا قابل قیاس با تلخ‌اندیشی‌های ناپایدار هسه نیست. آسمان نیمه ابری روح این نویسنده رمانتیک، هرازگاه آفتابی است و به همین دلیل به ما یادآوری می‌کند تا در حضيض ناامیدی و تنگدستی، فراموش نکنیم تکه آسمانی که بالای سرمان می‌درخشد، زیباترین و باارزش‌ترین دارایی ماست.

پانویس‌ها:

- ۱- بازگشت زرتشت و اگر جنگ ادامه یابد، هرمان هسه، ترجمه عبدالحمین شریفیان، نشر اساطیر، ص ۱۱.
- ۲- چنین گفت زرتشت، فریدریش ویلهلم نیچه، ترجمه داریوش آشوری، نشر آگاه، ص ۳۵۰.
- ۳- بازگشت زرتشت و اگر...، ص ۲۹.
- ۴- دیمان، هرمان هسه، ترجمه عبدالحمین شریفیان، نشر اساطیر، ص ۱۱۲.
- ۵- هرمان هسه و دگرگویی شاعر، ترجمه فرامرز سلیمانی، نشر اسپرک، ص ۱۴۷.
- ۶- با یونگ و هسه، میکوتل برانو، ترجمه سیروس شمیس، ص ۶۴.
- ۷- بازگشت زرتشت و اگر...، ص ۶۴.
- ۸- هرمان هسه و شادمانی‌های کوچک، گردآوری و ترجمه پریسا رضایی - رضا نجفی، نشر مروارید، ص ۲۲۶.

نسخه‌های خطی گنج بخش

فهرست الفبایی نسخه‌های خطی گنج بخش

محمدحسین تسبیحی

انتشارات مرکز تحقیقات فارسی ایران و

پاکستان و اس.تی. پرنترز، چاپ اول، ۱۳۷۹

یکی از بزرگترین کتابخانه‌های پاکستان، کتابخانه گنج‌بخش مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان است که اکنون ۳۶۸۰۰ کتاب چاپی و ۲۲۵۱۳ نسخه خطی در آن نگهداری می‌شود. این نسخه‌های خطی به خط و زبان‌های اسلامی و هندی کتابت شده است که در بین آنها زبان فارسی مقام اول و زبان عربی مقام دوم را دارد. تاکنون هفت مجلد فهرس مفصل نسخه‌های خطی کتابخانه گنج‌بخش شامل ۸۷۸۵ نسخه نوشته شده و سه مجلد مفصل (تألیف دکتر تسبیحی) به چاپ رسیده است. چهار مجلد فهرست نسخه‌های خطی فارسی تألیف استاد احمد منزوی و نیز ۱۵ مجلد فهرست مشترک نسخه‌های خطی فارسی در اختیار همگان قرار گرفته است.

مؤلف حدود سی سال با عنوان کتابدار در مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان اشتغال داشته و در این مدت از نسخه‌های خطی این مرکز شناسنامه تهیه کرده که اکنون به شکل یک مجلد الفبایی به چاپ رسیده است. از مجموع ۲۲۵۱۳ نسخه خطی موجود در این کتابخانه، ۱۲۶۸۷ نسخه به زبان فارسی و ۶۳۳۵ نسخه به عربی و بقیه نیز به زبان‌های پنجابی، اردو، پشتو و بلوچی است. مؤلف در معرفی نسخه‌های خطی، نام نسخه، شماره ثبت آن در کتابخانه، نام مؤلف، موضوع نسخه، زبان نسخه، منظوم یا منثور بودن آن، تاریخ کتابت، تعداد جلد، نام خطی که نسخه بدان کتابت شده و تعداد صفحات را ذکر می‌کند.

در پایان فهرست نام کاتبان و محرران، فهرست نام مؤلفان و مترجمان و نویسندگان و فهرست اسامی مکان‌ها آمده است.

جمع‌آوری این فهرست عظیم به طور فشرده دو نکته مهم و اساسی را مطرح می‌کند:

۱- حضور مداوم ده سده فرهنگ و ادب فارسی در خارج از مرزهای ایران.

۲- وجود منابع و مأخذ موثق و بسیار غنی به زبان فارسی در خصوص تاریخ و فرهنگ منطقه به ویژه کشور پاکستان.